

Tóth Erzsébet, a kisebbségi közművelődési díjat és oklevelet Borbáth Erika főigazgató adta át, így *dr. Issekutz Sarolta* elnöknek is egy szál rózsa kíséretében.

A kisebbségek gálaműsorában szerb népdalok, görög, német és szlovák dallamok, ukrán, lengyel, román és bolgár nemzeti táncok, ruszin és szlovén népdalfeldolgozások, egy horvát lakodalmas és egy cigány eredetű szerepelt. Az örményeket a *Voszkeberán Örmény Énekegyüttes* képviselte - karvezető *Zsigmond Benedek* -, akik örmény liturgikus énekeket adtak elő, igen nagy sikerrel.

A jó hangulatú, magas színvonalú nemzetiségi bemutatkozás elegáns és finom fogadással zárult a Budai Vigadó csodálatosan felújított impozáns falai között. Az esten részt vett az Egyesület elnökségének több tagja, majd a fogadáson módunk volt a többi kisebbség képviselőivel eszmét cserélni, különösen a jövő évi kisebbségi választásokkal kapcsolatban.

A kisebbségek bemutatkozását kiállítás tette még gazdagabbá, amelyen az Egyesület saját kiadványait, könyveit és a füzeteket mutatta be az érdeklődőknek.

A díj a *Ginco Biloba* növény levelét ábrázoló bronzplakettből áll, melynek első oldalán a „*Pro Cultura Minoritatum Hungariae*” elnevezés szerepel, míg a hátoldalán az alapító Magyar Művelődési Intézet neve és emblémája látható. Az örmény és magyar nyelvű oklevél szövege: „*A Magyar Művelődési Intézet a Pro Cultura Minoritatum Hungariae közművelődési díjat és elismerő oklevelet adományozza az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület részére a magyarországi örmény nemzeti kisebbség anyanyelvi kulturális hagyományai megtartása és továbbörökítése érdekében végzett kimagasló szakmai munkájáért. Budapest, 2005. december 18. Borbáth Erika főigazgató.*”

Nagy öröm számunkra, hogy a kilencedik évét betöltő Egyesület gazdag kulturális tevékenységét mások is észrevették, értékelték. Szolgáltatunkat nem ezért végezzük, hanem magunkért és öseinkért, de az elismerés igen jól esett.

Dr. Issekutz Sarolta

Laudáció

Az *Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület* (EÖGYKE) 9 éve alakult országos hatáskörrel. Célja, hogy a Magyarországon diaszpórában élő, Erdélyből származó, mintegy 15000-20000 főt számláló örmény származású magyar-örménység identitását ápolja, megőrizze és a közösségi élet gyakorlására buzdítsa. Ezt folyamatosan szervezi, megszakítás nélkül végzi alábbi tevékenységével.

1997. év óta jelenik meg az „*Erdélyi Örmény Gyökerek füzetek*” című kulturális és információs lap, jelenleg 1600 példányban. A címzettek ingyenesen kapják meg: Magyarországon 1000-1100, Erdélyben 450 helyre jut el, a többi a világ minden tájára. A lap a www.magy-orm.axelero.hu honlapon is olvasható. A lap tematikailag a hazai és erdélyi örmények történetéről, jelenkori eseményeiről, örmény származású művészekről és híres emberekről, ezek életéről, alkotásairól, különböző rendezvényekről, örmény liturgiái ismeretekről, híres örmény családokról és számtalan örmény vonatkozású aktualitásról ad színes információkat.

Az örmény származású és identitású emberekkel az EÖGYKE csapata 10 éve a *Fővárosi Örmény Klub* keretében találkozik havonta gazdag program keretében, amelyek az örménység múltjával és jelenével, kultúrájával, szokásaival, gasztronómiájával és sok egyéb mással foglalkoznak.

Az EÖGYKE alakulása után nyomban megkezdte *nemzetközi konferenciák* szervezését (eddig 5 konferenciát szervezett, 4 konferencia anyaga kötetben is megjelent), amelynek következtében több erdélyi társszervezet létrejöttének katalizátora volt, majd valamennyi erdélyi örmény társszervezettel (7 civil szervezet és a 2001-ben létrejött Magyarörmények Romániai Szövetsége) együttműködési megállapodást kötött az örmény kultúra és hagyományápolás közös feladat megvalósítására.

Ugyancsak együttműködési megállapodást kötött az erdélyi örmény katolikus egyházi szervezetekkel is. Valamennyi szervezettel rendszeres kapcsolata van, információ cseréje jól működik. Segíti az erdélyi szervezetek működését nemcsak anyagilag, hanem kulturális rendezvényekkel és kiállítási anyagokkal.

Az EÖGYKE 1998-ban létrehozta az *Erdélyi Örmény Múzeum könyv sorozatot*, amelynek eddig 9 kötete jelent meg. Ezen kívül kiadta a *Gudenus János-József* genealógus által összeállított és az EÖGYKE kutatási anyagát, archívumát felhasználó *Örmény eredetű magyar nemesi családok genealógiája* című hatalmas munkát, továbbá az örmény genocídium 90. évfordulójára megjelentetett magyar-örmény-angol nyelvű 2005. évi falinaptárt. Kiadványait a közgyűjteményeknek adományozta.

Az Egyesület közel 10 könyv kiadását támogatta anyagilag.

Az EÖGYKE szervezésében 2005. májusában 28 fős képviselői küldöttség utazott **Örményországba** és vette fel hivatalosan a kapcsolatot az óhaza kulturális vezetésével, s mutatta be az óhazától többszáz évvel ezelőtt elszakadt hazai örménység múltját, az örmény gyökerek iránti ragaszkodását, bemutatkozó kulturális műsor és kiállítások keretében.

Az Egyesület a **Vatikáni Könyvtárból** megrendelt 3 db erdélyi örmény kódexről készítettetett másolatot, majd bekötve a Matenadaran kódexgyűjtemény és az Országos Széchényi Könyvtár számára adományozta.

Az EÖGYKE megalakulása óta kb. 60 **kiállítást szervezett** és rendezett az őshazáról, az örménység genocídiumáról, az örmény diaszpórákról, híres családokról, híres személyekről, gasztronómiáról, az örmény kódexművészet remekeiről és az örmény kultúra különböző ágainak bemutatásáról.

Az Egyesület megalakulása óta segíti és támogatja a fiatal kutatókat, armenológusokat úgy szakmailag, mint anyagilag. Célja a múlt és jelen örménysége kultúrája, hagyományai átörökítése a jövő nemzedékei számára. Számtalan szakdolgozat született ebben a témában az Egyesület segítségével.

1999. évben megalapította a **Szongott Kristóf díjat**, amelyet évente oszt ki azoknak, akik az örmény kultúra és hagyományok ápolása terén kimagasló érdemeket szereztek.

Az ország egyetlen Örmény Katolikus Lelkészségét az EÖGYKE évek óta anyagilag támogatja, a múzeum és könyvtár közgyűjteményi leltározását, a gondnokság létrehozatalát tevékenyen előmozdította.

* * *

Ozsváth Judit

Jelenben szólaló múlt

Nagy elődök nyomában Szakács Endre szórványlelkésszel

(4. befejező rész)

Kallós Mariska néni görbebotjára támaszkodva jön elénk a kapuba. Már hangjáról megismeri a papot, s bár betegségeiről kezd panaszkodni, láthatóan örül a vendégeknek. Férje 1988-ban halt meg, s mivel gyermekük nem volt, azóta egyedül él a portán. Arcára komor barázdákat rajzolt a közel száz esztendő, de tekintetének csillogása gyermeki ártatlanságot sugall. Régi időkbe vezető kérdéseinkre készségesen, és minden túlzás nélkül igyekszik válaszolni.

- Igen, emlékszem a grófra és a feleségére is, aki katolikus volt, és rendszeresen járt a templomba, hintó hozta a kastélytól. Mindig elegáns volt. Úgy mondták: a gróf apja nem szerette a menyét, tiltakozott is a házasság ellen, de nem tudta megakadályozni. Leányuk egyszerűen, ékszerek nélkül öltözködött, nagyon tisztelt mindenkit, meghajolt az emberek előtt. Sokszor kutyával, lóháton járt.

- Milyen volt akkor a kastély?

- Bent soha nem jártam, ami kívülről látszott, az nagyon szép volt. De úgy emlékszem, a grófék keveset laktak itt, inkább Kolozsváron meg Pesten éltek. Én a Nagyberék nevű kastélykert melletti kis sikátorban születtem, a híd mellett. Gyermekként sokat játszottam azon a környéken. Emlékszem, egyszer elkapott a gróf, hogy vackort szedtem az egyik fájukról. Szigorúan rám kiáltott, de nem bántott. Szép, ügyes ember volt Miklós gróf, ő is gyakran járt kutyával. A nagy gazdaságukra is emlékszem, sok szép fehér fejű marhájuk volt.

A katolikus templom építését is főképpen a gróf támogatta, bár ő református volt. Azt mondják, a feleségének építtette. Korábban a kastélyban volt egy kis kápolna, abban tartották a vasárnapi szentmiséket, gyermekkoromban oda jártunk. Ott harangláb is volt.

- Az emberek szerették Bánffy Miklós grófot?

- Úgy emlékszem, hogy szerették. Állítólag jószívű volt, felébe-harmadába adta ki a földeket, és soha nem csapta be a megmunkálókat. Minden, háborúban járt férfinak 14 ár földet ajándékozott. Rendes ember hírében állt. Sokan dolgoztak a gazdaságukban.

- A falu rendezett volt abban az időben?

- Hát hogyne! Szép porták voltak mindenütt. A központban hosszasan akácos húzódott, aztán a Nagyberék, nagyon szép volt *Bonchida*...

Több mint hatvan évet kell visszakeresnie Mariska néninek emlékezetében, és ez látható módon nehezebbre esik. Túlozni nem akar, inkább szerényen bevallja, ha valamire nem emlékszik. Tőle elbúcsúzva a kastély felé indulunk.